

سۇئال

قۇرئان كەرىمنى مېھرى ھەققىنىڭ مۇقەددىمىسى قىلغان ھاپىز قۇرئان ئەر بىلەن نىكاھلانغان ئايالنىڭ ئالدىدىن مەنپەئەت ۋە ساۋاپلىرى قۇرئان كەرىم ۋە ھەدىس شەرىپتە بايان قىلىنغانمۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن. ئاللاھ تائالا ئەجىرلىرىنى بەرسۇن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر.

قۇرئان كەرىمنى ياد قىلغان كىشىلەر بىلەن توي قىلىشنىڭ پەزىلىتى بولسا، پەيغەمبەرلىك مىراسىنى كۈتۈرگەن كىشىلەر بىلەن توي قىلىشنىڭ پەزىلىتىدۇر. ئەگەر ئۇ قارى قۇرئان كەرىمدىن ياد ئالغان ئايەتلەرگە ئەمەل قىلسا، ئۇنىڭدا ياخشى خىسەتلەرنىڭ ھەممىسى جۇغلانغان بولىدۇ. ئۇ كىشىنىڭ قورسىقىدا يەنى ئىچكى قىسمىدا ئاللاھ تائالانىڭ كالامى بولغان قۇرئان كەرىم بار، تاشقى كۆرۈنۈشىدە ياخشى ئەمەللەر بىلەن گۈزەل ئەخلاق بىرلەشكەندۇر. بۇ ھەقتە ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا تَهْرِجُمِيسَى: ئاندىن بىز كىتاب (يەنى قۇرئان) نى بەندىلىرىمىزدىن بىز تاللىغان كىشىلەرگە مىراس قىلىپ بەردۇق. [سۈرە پاتىر 32-ئايەت].**

ئاللاھ تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: **إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُورَ تَهْرِجُمِيسَى: شۇبھىسىزكى، ئاللاھنىڭ كىتابىنى تىلاۋەت قىلىپ تۇرىدىغانلار، نامازنى ئادا قىلىدىغانلار كاسات بولمايدىغان تىجارەتنى ئۈمىد قىلىدۇ، بىز رىزىق قىلىپ بەرگەن نەرسىلەرنى (ئاللاھنىڭ رازىلىقى ئۈچۈن) يوشۇرۇن ۋە ئاشكارا سەرپ قىلىدىغان كىشىلەرگە، ئاللاھ ئەجىرلىرىنى تولۇق بېرىدۇ ۋە مەرھىمىتىدىن ئۇلارغا ئاشۇرۇپ بېرىدۇ، ئاللاھ ھەقىقەتەن ناھايىتى مەخپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئاز ياخشىلىققا كۆپ ساۋاب بەرگۈچىدۇر. [سۈرى پاتىر 29-30-ئايەتلەر].**

مۇتەررەپ رەھىمەھۇللاھ: يۇقىرىقى ئايەت تىلاۋەت قىلىنسا، بۇ قارىيلار ئايىتى، دەيتتى. [قۇرئان كەرىمنىڭ تەپسىرىي "6-توم 545-بەت]

بىز تور سەھىپىمىزدە، قۇرئان كەرىم ياد قىلغۇچىنىڭ پەزىلىتى توغرىسىدا 20803-نومۇرلۇق سوئاللارنىڭ جاۋابىدا بۇ ھەقتە تەپسىلىي چۈشەنچە بەرگەن ئىدۇق.

شۇنداق، پەزىلەتلىك كىشىلەر بىلەن توي قىلىش ئايالغا بەخت سائادەت ئېلىپ كېلىشى، شۇنداقلا، ئاللاھنىڭ ئىزنى بىلەن۔ ياراملىق سالىھ پەرزەنتلەرنىڭ دۇنياغا كېلىشى، ئائىلىدە خاتىرجەملىك ۋە مېھرى۔ مۇھەببەتنىڭ بارلىققا كېلىشىدە شەك يوقتۇر. لېكىن يۇقىرىدا بايان قىلىنغاندەك قۇرئان كەرىمنى ياد قىلغۇچى، قارىم ۋە قارى خېنىملارنىڭ قۇرئان كەرىم پىرىنسىپىغا تولۇق ئەمەل قىلىشى، قۇرئان كەرىم ئەخلاقى بىلەن ئەخلاقلىنىشى ۋە ئۇنىڭ ئەدەپلىرى بىلەن ئەدەپلىنىشى، بارلىق ئىشلىرىدا ئاللاھ تائالاغا ھەقىقىي تەقۋادار بولۇشى شەرت قىلىنىدۇ. توي قىلىشتا بۇنداق شەرتكە ئۇيغۇن كىلىدىغان قىز۔ يىگىتلەر تەلەپ قىلىنىدۇ، ئۆزىنىڭ ياد قىلغانلىرىغا ئەمەل قىلمايدىغان ياكى ياد قىلغانلىرى بىلەن ئۆزىنىڭ ئەدەپ۔ ئەخلاقىدا ھېچقانداق ئۆزگىرىش ھاسىل بولمىغان مەغرۇر قارىملاردىن ھەزەر قىلىش كېرەك.

بۇ ھەقتە ئىبنى جەۋزىي رەھىمەھۇللاھ "تەلبىسۇل ئىبلىس" ناملىق ئەسىرى 137-140-بەتلەردە بۇ ھەقتە ئالاھىدە ئاگاھلاندۇرۇش بەرگەن ۋە شەيتاننىڭ قارىلارنى قانداق ئازدۇرۇشى ھەققىدە تەپسىلى توختالغان.

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ساھابىلارنىڭ بەزىسىنى باشقا تويۇق مېھرى يوق پەقەت قۇرئان ياد قىلغانلىقىغا ئاساسەن تويىنى قىلىپ قويغان. سەھل ئىبنى سەئد ئەسسائىدىي رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: **مەن بىر بۆلەك كىشىلەر بىلەن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ھوزۇرىدا ئېدىم، تۇيۇقسىز بىر ئايال ئورنىدىن تۇرۇپ: ئى ئاللاھنىڭ ئەلچىسى! بۇ ئايال ئۆزىنى سىلىگە تەقدىم قىلدى، سىلى قانداق قارايدى؟ دېدى، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇ ئايالغا ھېچنەرسە دېمىدى. ئاندىن ئۇ ئايال: ئى ئاللاھنىڭ ئەلچىسى! بۇ ئايال ئۆزىنى سىلىگە تەقدىم قىلدى، سىلى قانداق قارايدى؟ دېدى، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇ ئايالغا ھېچنەرسە دېمىدى. ئۈچىنچى قېتىم ئۇ ئايال يەنە: ئى ئاللاھنىڭ ئەلچىسى! بۇ ئايال ئۆزىنى سىلىگە تەقدىم قىلدى، سىلى قانداق قارايدى؟ دېدى، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇ ئايالغا ھېچنەرسە دېمىدى. جامائەت ئارىسىدىن بىر كىشى ئورنىدىن تۇرۇپ: ئى ئاللاھنىڭ ئەلچىسى! ئۇ ئايالنى ماڭا نىكاھلاپ قويسىلا؟، دېدى. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇ كىشىدىن: سېنىڭ توي قىلغۇدەك بىرەر نەرسەڭ بارمۇ؟ دەپ سورىدى، ئۇ: ياق دېدى. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا: سەن بېرىپ ئىزدەپ باققىن، تۆمۈر ئۈزۈك چاغلىق بىر نەرسە بولسىمۇ تېپىپ كەلگىن دېدى. ئۇ كىشى قايتىپ كېلىپ: ئى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى! ھېچنەرسە تاپالمىدىم، ھەتتا تۆمۈر ئۈزۈكمۇ تاپالمىدىم دېدى. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇنىڭدىن: قۇرئاندىن قانچىلىك بىلىسەن؟ دەپ سورىدى. ئۇ كىشى: مەن پالانى، پالانى سۈرىلەرنى بىلىمەن دېدى. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: بارغىن، مەن ئۇ ئايالنى سەن بىلگەن قۇرئان ئايەتلىرى بەدىلىگە نىكاھ قىلىپ قويدۇم، دېدى. [بۇ ھەدىسنى ئىمام بۇخارىي "قۇرئان كەرىم بەدىلىگە نىكاھلىنىش" دېگەن بۆلۈمدە 5149-نومۇرلۇق ھەدىستە بايان قىلغان. مۇسلىم رىۋايىتى 1425-ھەدىس].**

ھاپىز ئىبنى ھەجەر رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: قازىي ئىياز رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: ھەدىستىكى «مەن ئۇ ئايالنى، سەن بىلگەن قۇرئان ئايەتلىرى بەدىلىگە نىكاھ قىلىپ قويدۇم»، دېگەن سۆزنىڭ ئىككى خىل ئېھتىماللىقى بولۇپ، ئۇنىڭ ئوچۇقراقى: سەن ئۇ ئايالغا قۇرئان كەرىمدىن بىلگەن سۈرە۔ ئايەتلىرىڭدىن ئۈگۈتۈپ قويغىن، ياكى مەلۇم مىقداردا ئۈگۈتۈپ قويغىن، بۇ ئاشۇ ئايالنىڭ تويۇق مېھرى بولىدۇ، دېگەنلىكتۇر. ئىمام مالىك رەھىمەھۇللاھمۇ بۇ ھەدىسنى مۇشۇنداق چۈشەندۈرگەن. بۇ

ھەدىسىنىڭ بەزى سەھىھ ئىسنادلىرى بۇ قاراشنى كۈچلەندۈرىدۇ، سەھىھ رىۋايەتتە: **ئۇ ئايالغا سەن بىلگەن سۈرىلەرنى ئۆگەتكىن**، دەپ كەلگەن. يەنى قۇرئان كەرىم ئايەتلىرىدىن سەن بىلگەننى ئۇنىڭغا ئۆگىتىش ئارقىلىق، ئۇنى ئىززەت قىلغىن، چۈنكى ئۇ ئايال ساڭا قارى ياكى قۇرئاننىڭ بەزىسىنى ياد بىلىدۇ دەپ تويلۇق مېھرى ئالماستىن ساڭا ياتلىق بولغان دېگەنلىكتۇر.

ئۇممۇ سۈلەيم بىلەن ئەبۇ تەلھەنىڭ توي قىلىش ۋەقەلىكىمۇ شۇنىڭغا ئوخشاپ قالىدۇ. ئىمام نەسەئى رەھىمەھۇللاھ سەھىھ ئىسناد بىلەن جەئىپەر ئىبنى سۇلايماندىن ئۇ كىشى سابىتىدىن ئۇ كىشى ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن كەلتۈرگەن ھەدىستە مۇنداق دېيىلىدۇ: **ئەبۇ تەلھە ئۇممۇ سۈلەيم بىلەن توي قىلىشنى تەلەپ قىلدى، ئۇممۇ سۈلەيم ئۇنىڭغا: ئاللاھ بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، ساڭا ئوخشاش كىشىلەرنىڭ تەلپى رەت قىلىنمايدۇ، لېكىن سەن كاپىر، مەن مۇسۇلمان، مېنىڭ سەن بىلەن توي قىلىشىم توغرا بولمايدۇ، ئەگەر ئىمان ئېيتىپ مۇسۇلمان بولساڭ، بۇ مېنىڭ تويلۇق مېھرىم بولسۇن، سەندىن باشقا نەرسە تەلەپ قىلمايمەن، دەيدۇ. ئەبۇ تەلھە مۇسۇلمان بولدى، ئەبۇ تەلھەنىڭ ئىسلامغا كىرىشى ئۇممۇ سۈلەيمنىڭ تويلۇق مېھرى بولدى.**

ئىمام نەسەئى رەھىمەھۇللاھ ئابدۇللاھ ئىبنى ئوبەيدۇللاھ ئىبنى ئەبى تەلھەدىن ئۇ كىشى ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن كەلتۈرگەن ھەدىستە: **ئەبۇ تەلھە ئۇممۇ سۈلەيم بىلەن توي قىلغاندا، ئۇلار ئارىسىدىكى تويلۇق مېھرى ئىسلام بولغان، دەيدۇ. ئىمام نەسەئى بۇ ۋەقەلىكنى بايان قىلىپ، ئاخىرىدا ئەبۇ تەلھەنىڭ مۇسۇلمان بولىشى، ئىككەيلەننىڭ ئارىسىدىكى تويلۇق مېھرى بولغان دەيدۇ.**

ئىمام نەسەئى رەھىمەھۇللاھ بۇ ھەدىسنى: **ئىسلامغا كېرىش بەدىلىگە نىكاھلىنىش** دەپ چۈشەندۈرگەن. سەھەل ئىبنى سەئىد ئەسسائىدى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ ھەدىسىنى بولسا: **قۇرئان كەرىم ئايىتىگە ئاساسەن توي قىلىش، دەپ چۈشەندۈرگەن. ئىمام نەسەئى رەھىمەھۇللاھ ئىككىنچى ئېھتىماللىقنى كۈچلەندۈرۈشقا مايىل بولغان. [پەتھۇل بارى 9-توم 212-213-بەتلەرگە مۇراجىئەت قىلىنسۇن].**

بىز يۇقىرىدا كۆپلىگەن ئايەت-ھەدىسلەرنى بايان قىلغان بولساقمۇ، ئەمما قۇرئان كەرىمنى ياد قىلغان قارىم بىلەن توي قىلغان ياكى قارى خېنىمنى نىكاھقا ئالغان كىشى ئۈچۈن مۇئەييەن ساۋاپ ياكى ئارتۇقچىلىق بولىدۇ دېگەن مەزمۇندىكى ھەدىس ياكى ئەسەرلەرنى بىلمەيمىز.

ھەممىدىن توغرىنى بىلگۈچى ئاللاھ تائالادۇر.